

بایستگهای حقوق جزای اختصاصی
حدود و قصاص

www.ketab.ir

سرشناسه: مصدق، محمد، ۱۳۴۲ -

عنوان قراردادی: ایران، قوانین و احکام

Iran. Laws

عنوان: م. پدیدآور: بایسته‌های حقوق جزای اختصاصی حدود و قصاص / مولف
مصحح: مصدق؛ [برای] مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه.

موضوع: شخص: تهران: پرواک عدالت، ۱۳۹۹.

ه. ش. بار ظاهر: ۵۱۶ ص.

شابک: ۰۵-۰۴۲۲-۰۶۱-۹۷۸

وضعیت پرست: سی: فبیا

یادداشت: ۵۱۳

موضوع: حقوق جزا - ایر

موضوع: Iran -- 'aw -- imina'

موضوع: قانون مقابله به مثل -- ایران

موضوع: Iran -- lex talionis

موضوع: قصاص (فقه) -- ایران

موضوع: Iran -- Lex talionis (Islamic law)

موضوع: مجازات -- ایران

موضوع: Iran -- Punishment

شناسه افزوده: ایران. قوه قضائیه. مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده

رده بندی کنگره: KMH 3800

رده بندی دیویی: ۳۴۵/۵۵

شماره کتابشناسی ملی: ۶۲۴۷۶۲۴

تهران - بلوار آفریقا - کرجا - گلپایگان - مرکز وکلای کارشناسان رسمی و مشاوران مالیاتی ایران

www.gudicart.com

بایسته های حقوق جزای اختصاصی
حدود و قصاص

- ۰۰ الف، دکترو محمد مصدق
۰۰ م... نوقی و امور مجلس قوه قضائیه
۰۰ استاد دانشگاه
۰۰ مدیر هیئت رفس خسرویگی
۰۰ کت عدالت
۰۰ شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۰۴۲-۱
۰۰ ۳۳۴۴۴۱۶۷
۰۰ ش...ان...
۰۰ چاپ اول: ۱۳۹۰
۰۰ قیمت: ...

کلیه حقوق این اثر برای مؤلف محفوظ است.

فهرست

۱۳	پیش‌گفتار
	کتاب دوم - حدود
۱۹	بخش اول: مواد عمومی
۲۱	شرایط مسئولیت کیفری در جرم مستوجب حد
۲۶	تأثیر ادعای فقدان یکی از شرایط مسئولیت کیفری در جرایم مستوجب حد
۳۵	عدم امکان تغییر و تقلیل و تبدیل حد
۳۷	تعیین تکلیف حدود غیر مذکور در قانون مجازات ابدی
۴۱	بخش دوم: جرایم موجب حد
۴۵	فصل اول
۴۵	زنا
۴۸	تعریف زنا
۵۱	جماع با میت
۵۳	ادعای زوجیت یا وطی به شبهه
۵۶	زنای مستوج ق.م.ا حد زنا در موارد زیر اعدام است:
۶۶	زنای مستوجب حد رجم
۷۰	موجبات تحقق و خروج احصان در زن و مرد
۷۸	مجازات زانیه بالغ در زنا با محارم نسبی و محصنه در صورت نابالغ بودن زانی
۷۹	حد زانی دارای همسر دائم قبل از دخول
۸۲	حد زانی غیر محصن
۸۳	ضمان مدنی در زنا به عنف

۸۶	مجازات اقرار کمتر از چهار مرتبه در جرائم جنسی
۹۰	فصل دوم: لواط، تفخیذ و مساحقه
۹۱	تعریف قانونی لواط و حد آن
۹۵	تعریف قانونی تفخیذ و حد آن
۹۷	مجازات همجنس گرایی در غیر لواط و تفخیذ
۹۸	تعریف قانونی مساحقه و حد آن
۱۰۰	فقدان ادله اثبات قانونی بوقوع جرائم منافی عفت و انکار متهم
۱۰۶	فصل سوم: قوادی
۱۰۶	تعریف قوادی و شرایط تحقق آن
۱۰۹	حد قوادی
۱۱۲	جنایات قوادی برای افراد نابالغ
۱۱۴	فصل چهارم: قذف
۱۱۴	تعریف قذف و شرایط تحقق آن
۱۲۰	حد قذف
۱۲۱	شرایط قذف مستوجب حد
۱۲۳	تعدد مجازات در قذف
۱۲۵	مجازات انتساب زنا یا لواط غیر مستوجب حد
۱۲۵	انتساب زنا یا لواط به فرد محکوم به حد آن
۱۲۶	حق الناس بودن حد قذف
۱۲۸	قذف چند نفر به صورت جداگانه
۱۳۰	قذف چند نفر با یک لفظ
۱۳۱	قذف یک نفر به یک یا چند سبب
۱۳۲	قذف فرزند یا نوه توسط پدر و جد پدری
۱۳۳	به ارث رسیدن حد قذف
۱۳۴	موارد سقوط حد قذف
۱۳۸	فصل پنجم: سب و نبی
۱۴۳	فصل ششم: مصرف مسکر
۱۴۳	موارد شمول مصرف مسکر موجب حد
۱۴۶	حد مصرف مسکر
۱۴۷	مصرف مسکر توسط غیر مسلمان
۱۵۰	فصل هفتم: سرقت
۱۵۱	تعریف سرقت

شرایط سرقت موجب حد	۱۵۴
تعریف حرز	۱۶۶
مفهوم هتک حرز	۱۷۱
خارج کردن مال از حرز توسط شخص بی اراده	۱۷۴
ملاک تعیین حرز در صورت وجود مال در حرزهای متعدد	۱۷۵
تحقق اندازه نصاب در ربایش مال	۱۷۶
سرقت فاقد شرایط موجب حد	۱۷۹
سرقت از مال مشترک و مشاعی	۱۸۰
حد سریت	۱۸۳
فصل هشتم: محاربه	۱۸۸
تعریف محاربه	۱۹۱
حد محاربه	۲۰۰
فصل نهم: بغی و افساد فی الارض	۲۰۷
افساد فی الارض: مزاجات آن	۲۰۸
بغی و مجازات آن	۲۱۹

مجموعه قصاص

بخش اول: مواد عمومی	۲۲۳
فصل اول: اقسام و تعاریف جنایات	۲۲۳
اقسام جنایت	۲۲۴
جنایت عمدی	۲۳۲
جنایت شبه عمدی	۲۵۲
جنایت خطای محض	۲۶۰
تسری نتیجه جنایت عمدی بیشتر از مقصود مرتکب	۲۶۹
ارتکاب جنایت به علت اشتباه در هویت	۲۷۱
جنایت ناشی از ترک فعل	۲۷۳
فصل دوم: تداخل جنایات	۲۷۷
سرایت جنایت بر عضو به فوت	۲۷۷
قتل ناشی از ضربه عمدی موجب جنایت بر عضو	۲۸۱
جنایات متعدد ناشی از یک ضربه	۲۸۳
جنایات متعدد و قتل ناشی از ضربه های متعدد	۲۸۴
تسری جنایت بر عضو به قتل نفس پس از قصاص عضو یا گذشت مجنی علیه	۲۸۷

۲۹۰	فصل سوم: شرایط عمومی قصاص
۲۹۰	شرایط موجب ثبوت قصاص
۲۹۹	حالات موجب عدم محکومیت مرتکب به قصاص و دیه در مجنی علیه
۳۱۶	جنایت عمدی نسبت به نابالغ
۳۱۷	جنایت عمدی نسبت به مجنون
۳۱۸	جنایت عمدی بر جنین
۳۲۰	ارتکاب جنایت در حالت مستی و عدم تعادل روانی
۳۲۴	تردید در بالغ یا عاقل بودن مرتکب جنایت
۳۳۲	ادعای پدر یا جد پدری مرتکب نسبت به مجنی علیه
۳۳۳	ارتکاب جنایت عمدی بر مسلمان توسط غیرمسلمان
۳۳۵	تردید در مسلمان بودن مجنی علیه
۳۳۶	فصل چهارم: راه‌های اثبات جنایت
۳۳۶	اثبات جنایت از طریق قسامه
۳۳۸	تعریف قسامه
۳۳۹	تعریف لوٹ و مصادیق آن
۳۴۴	الزام قاضی به ذکر امارات موجب لوٹ در حکم
۳۴۴	فرایند توسل به قسامه
۳۴۶	فرض نکول شاکی از اقامه قسامه و عدم تالبه از متهم
۳۴۸	نکول و اقامه قسامه توسط متهم
۳۵۰	اقامه و درخواست قسامه
۳۵۱	انتقال حق اقامه و مطالبه قسامه به وارثان متوفی
۳۵۲	اقامه قسامه در شرکت در جنایت
۳۵۳	استقلال هریک از صاحبان حق در اقامه قسامه یا مطالبه آن
۳۵۴	فرض رد قسامه از شاکی به متهم و ادعای عدم علم از جانب متهم در خصوص جنایت
۳۵۵	اقامه قسامه در فرض تعدد شاکی و متهم
۳۵۷	فرض عدم حصول لوٹ نسبت به خصوصیات جنایت
۳۵۸	فرض ثبوت اصل ارتکاب جنایت با غیر قسامه و اثبات خصوصیات جنایت با قسامه
۳۵۹	فرض حصول لوٹ مردد علیه دو یا چند نفر
۳۶۳	نصاب قسامه
۳۶۵	لزوم رعایت شرایط اتیان سوگند در قسامه
۳۶۸	تذکره حالفین نسبت به مجازات قانونی و مکافات اخروی سوگند دروغ توسط قاضی
۳۷۰	کشف ادله معتبر بر خلاف قسامه پس از اقامه آن

۳۷۱	عدم جواز تجدید دعوا از سوی شاکی پس از اقامه قسامه توسط متهم
۳۷۲	ثبوت بطلان سوگندها پس از صدور حکم
۳۷۴	فصل پنجم: صاحب حق قصاص
۳۷۴	اختیار صاحب قصاص در گذشت در هر مرحله از دادرسی
۳۷۷	انتقال حق قصاص به وراثت
۳۷۷	عدم جواز قصاص مرتکب پیش از فوت مجنی علیه
۳۷۹	حق قصاص در فرض تعدد اولیای دم
۳۸۰	مصادیق اولیای دم
۳۸۲	تعدد مرتکبان در فرض تعدد اولیای دم
۳۸۳	فصل ششم: صاحب حق قصاص
۳۸۴	فرض صفا، جنون بودن مجنی علیه یا همه اولیای دم
۳۸۶	فرض و ای دم معصوم شدن جنین
۳۸۷	ولی مقتول مجنی علیه ارای ولی دم صغیر یا مجنون یا غیرقابل دسترسی
۳۹۰	داخل بودن مرتکب یا ریک در جنایت عمدی در ورثه
۳۹۴	ثبوت و اجرای حق قصاص در فرض دیا عدم رد فاضل دیه
۳۹۶	گذشت و اسقاط حق قصاص بصورت مشروط، معلق و منجز
۳۹۹	جواز گذشت مجنی علیه از حق قصاص بعد از وقوع جنایت و پیش از فوت
۴۰۱	فرض ثبوت قتل های عمد از جانب دو یا چند نفر و مرد بودن مقتول هر قاتل
۴۰۵	فصل ششم: شرکت در جنایت
۴۱۳	فصل هفتم: اکراه در جنایت
۴۱۴	اکراه در قتل و مجازات آن
۴۱۸	اکراه در جنایت بر عضو
۴۱۹	اکراه موجب جنایت بر اکراه شونده
۴۱۹	ارتکاب جنایت نسبت به اکراه کننده
۴۲۱	بخش دوم: قصاص نفس
۴۲۳	مجازات اصلی جنایت بر نفس
۴۲۴	ثبوت حق قصاص در قتل عمدی زن مسلمان
۴۲۶	استقلالی بودن حق قصاص برای اولیای دم متعدد
۴۲۸	عدم تسری تغلیظ دیه در فرض رد فاضل دیه
۴۳۱	بخش سوم: قصاص عضو
۴۳۳	فصل اول: موجب قصاص عضو
۴۳۴	مجازات جنایت عمدی بر عضو

۴۳۵	تعریف جنایت بر عضو
۴۳۶	برابری زن و مرد در قصاص عضو
۴۴۰	اصل عدم تداخل جنایات
	تخیر مجنی علیه در اعمال تبعیض حق قصاص خود نسبت به فرض دارای مراتب بودن جنایت
۴۴۱	ارتكابی
۴۴۲	ثبوت دیه در صورت عدم امکان قصاص
۴۴۷	فصل دوم: شرایط قصاص عضو
۴۴۷	شرایط خاص قصاص عضو
۴۴۹	لزوم رعایت تساوی مقدار طول و عرض در قصاص جراحات
۴۵۰	فرض ناسالم یا ناقص بودن عضو مرتکب جنایت نسبت به عضو سالم
۴۵۲	جواز قصاص عضو قوی و صحیح در برابر عضو ضعیف و معیوب غیر فلج
۴۵۲	عدم امکان قصاص عضو کامل در برابر عضو ناقص
۴۵۴	فرض ناسالم بودن هر دو عضو مورد جنایت و مورد قصاص
۴۵۵	فرض زن بودن عضو مورد جنایت
۴۵۶	فرض عدم امکان رعایت تساوی در طول و عرض و عمق جنایت
۴۵۶	سقوط قصاص در ناسالم بودن عضو مورد قصاص
۴۵۹	ارتكاب جنایت نسبت به پسماند مجازات آن در فرض مختلف
۴۶۳	مجازات جنایت نسبت به گوس و بینی و فاع آنها
۴۶۴	مجازات جنایت نسبت به زبان و لب و فاع آنها
۴۶۷	مجازات جنایت نسبت به دندان در فرض مختلف
۴۷۱	بخش چهارم: اجرای قصاص
۴۷۴	فصل اول: مواد عمومی
۴۷۴	درخواست اذن (استیذان) از مقام معظم رهبری
۴۷۶	درخواست اولیای دم یا مجنی علیه حسب مورد
۴۸۰	فرض صاحبان متعدد حق قصاص
۴۸۵	فرض تفاوت میزان دیه جنایت عمدی وارد شده بر مجنی علیه نسبت به دیه آن در مرتکب ...
۴۸۹	پرداخت فاضل دیه برای اجرای قصاص از بیت المال
۴۹۰	فرض نامعین بودن وضعیت محکوم به قصاص در زندان
۴۹۱	جواز تهاثر فاضل دیه با طلب صاحب حق قصاص یا مقتول از مرتکب
۴۹۲	مالک فاضل دیه یا سهم پرداختی شرکا از دیه جنایت
۴۹۳	فوت مجنی علیه پیش از استیفای حق قصاص در فرض کافی نبودن ترکه او برای ادای دیون
۴۹۵	توقف قصاص در فرض گذشت مجنی علیه یا همه اولیای دم پیش یا در حین اجرای قصاص

۴۹۶.....	فراری دادن مرتکب جنایت عمدی.....
۴۹۸.....	عدم دسترسی به مرتکب جنایت عمدی به علت مرگ یا فرار.....
۵۰۱.....	فصل دوم: اجرای قصاص نفس.....
۵۰۱.....	شیوه اجرای قصاص نفس.....
۵۰۲.....	قصاص نفس زن حامله.....
۵۰۴.....	فرض زنده ماندن قاتل پس از اجرای قصاص نفس.....
۵۰۷.....	فصل سوم: اجرای قصاص عضو.....
۵۰۷.....	شیوه اجرای قصاص عضو.....
۵۰۸.....	رض «رایت ناشی از اجرای قصاص عضو.....
۵۰۹.....	انزله گیری حدود جراحت جهت رعایت تساوی قصاص عضو یا جنایت.....
۵۱۰.....	ضمانت اضرار، تخلف از شرط رعایت تساوی قصاص عضو یا جنایت.....
۵۱۰.....	قصاص عضو نابینا به زن حامله.....
۵۱۱.....	حکم بی ریش کردن یا بی حس کردن عضو مرتکب در قصاص عضو.....
۵۱۳.....	عدم سقوط قصاص از فرض روند زدن عضو قطع شده.....
۵۱۴.....	بیان مقصود ارجاع به کتاب پنجم «مزیرات» در کتاب قصاص.....
۵۱۵.....	فهرست منابع.....
۵۱۵.....	الف) کتب.....
۵۱۷.....	ب) مقاله ها.....
۵۱۷.....	پ) پایان نامه ها.....
۵۱۷.....	ت) منابع اینترنتی.....

پیش‌گفتار

حرکت یک دهه اخیر قوه قضاییه در تدوین لوایح قضایی به منظور هماهنگ نمودن قوانین و مقررات با افتخارهای روز و نیازهای جامعه، تدبیری مثبت و حرکتی ستودنی است. لایحه قانونی اصلاحات اساسی نظام قضایی که در سال ۱۳۸۷ از سوی قوه قضاییه تقدیم دولت گردید و پس از فراوانی فرایند و اصلاحات در سال ۱۳۹۲ به تصویب نهایی مجلس شورای اسلامی و تأیید شورای نگهبان رسید، با درج در روزنامه رسمی شماره ۱۹۸۷۳ مورخ ۱۳۹۲/۳/۶ از تاریخ ۱۳۹۱/۳/۲۲ به صورت آزمایشی اجرایی گردید و مدت اجرای آزمایشی آن پنج سال بود که در تاریخ ۱۳۹۷/۳/۹ به قانون دائمی تبدیل شد. این قانون که برخی لوایح دیگر از جمله اصلاح مجازات‌های اجتماعی را کم یا بیش در خود جای داده است، مؤسس نهادها و نهادهای مختلفی است که پیش از این مورد توجه قانون‌گذار قرار نگرفته بود. همچنین قانون‌گذار با هدف رفع ابهامات موجود در قانون مجازات پیشین، موادی را افزوده است که جدید به نظر می‌رسد. این نوآوری‌ها می‌تواند تا مواد قانون جدید که همانند هر ماحصل انسانی دیگر، بدون ایراد نمی‌باشد، به بحث گذاشته شود تا مواد تبیین شود؛ نقاط کور تفسیر شود؛ ابهام‌ها وضوح یابد؛ و خلاصه نمایان گردد. در ادامه تألیف و انتشار کتاب بایسته‌های حقوق جزای عمومی، این کتاب که به شرح مواد مربوط به کتاب حدود و قصاص این قانون و در موضوع حقوق جزای اختصاصی می‌پردازد، کوششی در راستای وصول به این هدف بوده و ماحصل تجربیات نویسنده در کار قضایی، تدریس در دانشگاه، کلاس‌های

آموزش ضمن خدمت قضات، کارآموزان قضایی و حضور در جلسات بحث و بررسی قانون جدید مجازات اسلامی با حضور قضات است.

نگارنده براین باور است که به رغم تألیف آثاری در زمینه‌ی جرایم علیه عفت و اخلاق عمومی، اموال و نیز تمامیت جسمانی اشخاص، پرداختن به نکات کاربردی این جرایم که صرفاً در مرحله‌ی اعمال قانون و در پرونده‌های قضایی بروز و ظهور می‌یابد، تا حد زیادی مغفول مانده است. اثر پیش‌رو که در تعاقب تألیف کتب پیشین این نویسنده تقریر یافته است، با اهتمام به این مهم، در صدد طرح مشکلات اعمال قوانین مربوط به حدود و قصاص در مراجع قضایی است؛ و با هدف قابل استفاده بودن برای تمامی سطوح جامعه حقوقی، به ویژه برای دانشجویان کارشناسی ارشد و دکتری، قضات و وکلای تدوین شده است.

در توجیه صبغه کاربردی کتاب، تجربیات قضایی، علمی و پژوهشی مؤلف که در راستای یکدیگر و همزمان تسبب شده و ظهور یافته، قابل توجه است؛ وی قریب به سه دهه سابقه‌ی قضایی دارد و افزون بر اینکه در پرونده‌های قضایی قلم زده است، با حضور در کمیسیون‌هایی که به عنایت مراجع مشورتی قضات، پاسخ‌گوی پرسش‌های آنان پیرامون ابهام، اجمال و خلاءهای قانونی بوده، در مقام پاسخ به پرسش‌هایی قرار گرفته که در مسیر اعمال قانون از موضوعات قضایی استخراج شده است و از جمله‌ی این مراجع مشورتی، کمیسیون جزایی اداره‌ی حقوقی نوه‌ی قضاییه، کمیسیون پاسخ به سؤالات سازمان قضایی نیروهای مسلح و کارگروه‌ی دادستانی کل کشور است. مؤلف همچنین به عنوان نماینده‌ی دادستان کل کشور با حضور خرد در هیأت عمومی دیوان عالی کشور، با آراء متعارض مواجه بوده و تکلیف به تبیین رایانه‌ی نظر دادستانی کل کشور در هیأت مذکور، موجب گردیده است که با مطالعه قبلی در هیأت عمومی حاضر شود و در صدور آراء وحدت رویه و اصراری از سوی هیأت عمومی دیوان عالی کشور نقشی را ایفاء نماید و این نقش به‌ویژه در موضوع این کتاب (حدود و قصاص) وجهه‌ی بیشتری یافته است و از امتیازات کتاب حاضر محسوب می‌شود.

تألیف حاضر حاوی مطالب مهم و کاربردی در خصوص جرائم علیه عفت و اخلاق عمومی، جرائم علیه اموال و مالکیت (سرقت)، جرائم علیه امنیت و آسایش عمومی

(محاربه، افساد فی الارض و بغی) و جرائم علیه تمامیت جسمانی اشخاص است. ساختار کتاب ساده و تلفیقی از تقسیم‌بندی قانونگذار و تقسیم رایج حقوقدانان از مطالب است. نحوه‌ی نگارش مطالب نیز تیتروار است و سعی شده است با رعایت اختصار، سرفصل‌های آموزشی حقوق جزای اختصاصی مربوط به حدود و قصاص در مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری را پوشش دهد. علاوه بر این، جامعیت مطالب مطرح شده منبعی مناسب برای داوطلبان آزمون‌های حقوقی از جمله وکالت، قضاوت، کارشناسی ارشد و دکتری می‌باشد.

در پایان لازم می‌دانم از همه اساتید و فرهیختگان جامعه‌ی حقوقی کشور که به نوعی در ادامه‌ی این سیر، مشوق من بوده‌اند و نیز از جناب آقای دکتر مصطفی زاده که در تدوین و تنظیم مطالب و ویرایش علمی و ادبی کتاب اینجانب رایاری نمودند تشکر کنم. همچنین از آقای اسماعیل زاده که مسئولیت امور اجرایی را بر عهده داشتند سپاسگذارم. با امید به مفید بودن مباحث کتاب برای جامعه‌ی حقوقی به ویژه کارآموزان قضایی، دانشجویان رشته‌های حقوق و فقه، حقوق، پایداری در عرصه‌ی علم را برایشان مسألت می‌نمایم. همچنین از کلیه اساتید حقوق و دانشجویان گرامی که با ارائه‌ی پیشنهادها و نقدهای سازنده‌ی خود زمینه‌ی تکمیل مباحث کتاب برای چاپ‌های بعدی را فراهم می‌آورند، پیشاپیش متشکرم.

محمد مصدق

مرداد ۱۳۹۹